

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΑΡΚΑΔΑΚΗΣ

Ο βασιλιάς και ο σοφός

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Γιώργος Ζαρκαδάκης: *Ο βασιλιάς και ο σοφός*

ISBN 978-960-04-5321-8

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διορθώσεων: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Βασιλική Κουρούδη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Γιώργος Ζαρκαδάκης, 2022

© Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2022

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Στον Κωνσταντίνο-Νικηφόρο

*Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά
ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν, ως τους Ινδούς.*

Κ.Π. Καβάφης, «Στα 200 π.Χ.»

Το ινδοελληνικό βασίλειο (180 π.Χ-10 μ.Χ.)

Πηγή: Γ. Τσιαγαλάκης, Βικιπαίδεια (CC BY-SA 3.0)

Αέρας

Θα ψέλνουν όλη νύχτα. Με μια βραχνή, βαρύτονη, χορωδιακή φωνή που γίνεται ένα με τα πάντα: με τους άδειους τοίχους του κελιού μου, με τον γυμνό κι απόκρημνο βράχο όπου ισορροπεί το μοναστήρι, σαν μαύρο πουλί καθισμένο στο ένα πόδι, με την παχιά ομίχλη που το κυκλώνει, με το σιωπηλό τρεμούλιασμα των αστεριών, με τη στοίβα από περγαμινές πάνω στο ξύλινο γραφείο μου, με το δοχείο της μελάνης, με τον κάλαμο. Αυτός είναι ο ήχος του σύμπαντος, η ανθρώπινη φωνή.

Δύο φορές τη μέρα, τα ξημερώματα και το απόγευμα, θα χτυπήσει απαλά η πόρτα κι ένας νεαρός δόκιμος θα μπει στο κελί μου για να γεμίσει το πιάτο μου με λίγο ρύζι και την κούπα μου με νερό. Κάθε δεύτερη μέρα θα φέρει λίγα ξύλα για τη φωτιά και την επομένη θα φροντίσει να περισυλλέξει το προϊόν της εργασίας μου. Ο νεαρός μπαίνει πάντα με ευσέβεια, κι έχει τη ματιά του καρφωμένη στο πάτωμα. Υποκλίνεται κι εκτελεί τα καθήκοντά του χωρίς να λέει κουβέντα, αποχωρεί με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, ανεπαίσθητα, σαν σκιά. Στο ορεινό βασίλειο των σκιών τίποτα δεν είναι απτό, όλα είναι αέρας, και οι σκέψεις – αν αφουγκραστείς με προσοχή – ακούγονται σαν ψίθυροι.

Ο χρόνος είναι λιγοστός. Το χέρι μου βιάζεται να αποτυπώσει τα υπολείμματα των σκόρπιων αναμνήσεών μου. Το χιόνι, που μοιάζει απόλυτος άρχοντας των βουνών, θα αρχίσει να λιώνει μέσα στις επόμενες βδομάδες. Ο ήλιος, που τώρα στέλνει μόνο ελάχιστες κι αδύναμες ακτίδες μέσα από τα πυκνά γκρίζα σύννεφα, θα επανακάμψει, θα διαλύσει την ομίχλη. Τα μονοπάτια θα ανοίξουν και οι πλαγιές, που τώρα είναι παγωμένες κι άγονες, θα χορταριάσουν. Όσοι να γίνουν όλα αυτά, ο ηγούμενος και οι γέροντες του μοναστηριού είναι απασχολημένοι με την οργάνωση ειδικής ιεραποστολής που θα περιλαμβάνει τους πιο έμπιστους και πιο σκληροτράχηλους μοναχούς. Όλοι τους είναι νέοι, με δυνατά χέρια και πόδια, άριστοι στις πολεμικές τέχνες. Προετοιμάζονται από καιρό, με διαλογισμό και διαρκή σωματική εκπαίδευση, για να ξεκινήσουν αμέσως μόλις ανοίξουν τα μονοπάτια, και βιαστικά, μέσα από τις επικίνδυνες κοιλάδες, να πάνε πέρα από την Ινδία, στην αντίπερα μεριά του κόσμου, στη μέση της Γης. Εκεί όπου ένας πανίσχυρος αυτοκράτορας έχει εκδηλώσει την επιθυμία να γνωρίσει τις διδαχές του Πεφωτισμένου. Θα είναι ένα δύσκολο κι επικίνδυνο ταξίδι που ελάχιστοι έχουν αποτολμήσει μέχρι σήμερα. Οι παράτολμοι μοναχοί θα έχουν να αντιμετωπίσουν αδίστακτους ληστές, σαγηνευτικούς δαίμονες, αιμοβόρα τέρατα και λαβυρινθώδη μονοπάτια που δεν οδηγούν πουθενά. Δεν είναι όμως τυχαίοι. Ο Θεσέας θα τους αναγνώριζε ως εφάμιλλους με εκείνον. Τίποτα δεν θα τους τρομάξει. Αν χρειαστεί, θα δώσουν τη ζωή τους για την πίστη τους χωρίς

δεύτερη σκέψη. Όλοι προετοιμάζονται και αναμένουν το χειρόγραφό μου.

Θα είναι μια σημαντική προσθήκη στη μικρή βιβλιοθήκη που θα πάρουν μαζί τους για να εξηγήσουν το Ντάρμα – τις διδαχές του Πεφωτισμένου – στον αυτοκράτορα. Γράφω λοιπόν σχεδόν ακατάπαυστα, αν και όχι ακριβώς αυτό που θα ήθελα να γράψω. Έχω πολλές άλλες ιστορίες μέσα μου τις οποίες μπορώ να διηγηθώ. Ωστόσο οι γέροντες μοναχοί δεν έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτές. Όλοι άρχισαν να χασμουριούνται όταν εξιστορούσα πώς κατέληξα να τα γνωρίζω όλα αυτά, όταν αναφερόμουν στο αβάσταχτο βάρος που σήκωνα στους ώμους μου, εγώ ο ασήμαντος που στάθηκα ακούσιος μάρτυρας των γεγονότων που συνέβησαν στην πόλη της νιότης μου, την πρωτεύουσα του ένδοξου Μιλίντα Μαχαράτζα Τρατάσα, του Μενάνδρου για τους «Γιαβάνα» – όπως αποκαλούν τους Έλληνες στην Ινδία. Σήκωναν τα μάτια τους ψηλά και ξεφυσούσαν βαριεστημένα ενόσω εξιστορούσα όσα είχα υπομείνει επί χρόνια για να μη χάσω τα λογικά μου. Για τους σοφούς γέροντες τα πάθη ενός ήσσονος όντος είχαν ελάχιστη σημασία. Το μέγα ήταν το σημαντικό, εντός του οποίου εκμηδενιζόμαστε όλοι στο τέλος, οι τιποτένιοι και οι σπουδαίοι, οι βασιλιάδες και οι σοφοί, οι δίκαιοι και οι άδικοι. Το μέγα, του οποίου έτυχε να γίνω μάρτυς.

Ήταν λοιπόν σαφέστατοι, πάντοτε με το ευγενές ήθος που τους διακρίνει. Επικεντρώσου στους διαλόγους, μου είπαν. Τι ρώτησε ο βασιλιάς και πώς απαντήθηκαν οι ερωτή-

σεις του, ποια ήταν η αντίδραση του βασιλιά στις απαντήσεις που έλαβε. Μην παραλείψεις να αναφέρεις ότι στο τέλος ο βασιλιάς πείστηκε να ακολουθήσει την οκταπλή ατραπό. Αυτό είναι το μήνυμα που πρέπει να μεταφέρουμε στον αυτοκράτορα του Μέσου Βασιλείου. Έτοι θα τον πείσουμε να μιμηθεί τον φημισμένο βασιλιά των Γιαβάνα, που στο όνομά του ορκίζονται ακόμα οι πιστοί του Πεφωτισμένου. Παράτα τα υπόλοιπα. Κράτα τα για τον εαυτό σου. Ξέχνα την πόλη που σε ξέχασε.

Υποκλίνομαι στην κρίση τους. Διπλώνομαι σε δυο κομμάτια, και θα διπλώνομαι σε τρία ή και σε τέσσερα ακόμη, αν μου το επέτρεπε το γέρικο σώμα μου. Ποιος είμαι εγώ για να έχω διαφορετική άποψη από τους σοφούς μοναχούς; Ένας αξιοθρήνητος ζητιάνος που σπατάλησε τη ζωή του επαιτώντας στους λασπωμένους δρόμους της Ινδίας – να ποιος είμαι. Οι πανάγαθοι γέροντες γνωρίζουν και κατανοούν περισσότερο από όσα θα ήλπιζα να μάθω και να κατανοήσω σε χίλιες, κι άλλες τόσες ακόμη, μετενσαρκώσεις. Διατελώ απείρως ευγνώμων για τη φιλανθρωπία τους. Σχεδόν άψυχο με περισυνέλεξαν από τους δρόμους, κοκαλιάρη και πεινασμένο, με μισή ανάσα στα πνευμόνια μου. Θεράπευσαν τις πληγές μου, με τάισαν, με περιποιήθηκαν, με ανάστησαν. Λένε πως ο Αριστοτέλης, για να κάνει χάρη στην αδελφή του που γιόρταζε τα Δημήτρια, παρέτεινε τη ζωή του για λίγες μέρες ακόμη ανασαίνοντας ζεστό αέρα από φρεσκοφουρισμένα ψωμιά. Για χάρη των μοναχών λοιπόν παρατείνω κι εγώ την άθλια ζωή μου για λίγες μέρες ακόμη, τρώγοντας

ρύζι στεγνό, ανασαίνοντας παγωμένο βουνίσιο αέρα, γράφοντας μέρα νύχτα τους διαλόγους, ακριβώς όπως μου ζήτησαν. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να πεθάνει κανείς και ορισμένοι είναι χειρότεροι από άλλους. Τουλάχιστον εγώ θα πεθάνω με γεμάτο στομάχι. Δεν θα αποτελειώσουν το κουφάρι μου οι σκύλοι και τα όρνια. Θα αναθέσουν σε έναν δόκιμο, ίσως στον ίδιο που μου φέρνει τα ξύλα και το φαγητό, να φτιάξει στα πρόχειρα μια πυρά και να βάλει το κουφάρι μου επάνω. Θα προσευχηθούν με τη βραχνή φωνή τους, στα πεταχτά, για μια καλύτερη μετενσάρκωση. Θα μεταβώ στο επέκεινα με εξαιρετικές συστάσεις. Στους σοφούς αυτούς ασκητές χρωστώ την παράταση της άθλιας ζωής μου και τον ανέλπιστα αξιοπρεπή θάνατό μου. Ελάχιστο αντίτιμο ευγνωμοσύνης θα ήταν η τυφλή υπακοή στις προσταγές τους...

Ας συγχωρέσει λοιπόν ο Πεφωτισμένος την αυθάδεια και την ανυπακοή μου...

...Καθώς μέσα στο θαμπό φως της νοσταλγίας, εξακολουθώ να οραματίζομαι την πόλη της νιότης μου να τεντώνεται νωχελικά πάνω στην εύφορη κοιλάδα του Υδάσπη, σαν καλοθρεμμένη παλλακίδα...

...τη Σαγάλα

...Καθώς βάζω παράμερα το χειρόγραφο που μου ζήτησαν να συγγράψω, ξεκινώ μια άλλη ιστορία, την ιστορία που πραγματικά ήθελα να διηγηθώ.

Γ_n

Καταπράσινοι λόφοι και τρεχούμενα νερά ολόγυρα, και πάρκα και κήποι τόσο πολυτελείς που ποτέ δεν τόλμησε να τους ονειρευτεί θνητός σε άλλη χώρα, και μπουστάνια γεμάτα από λαχταριστά λαχανικά και φρούτα, έτοιμα να τα κόψεις και να τα φας. Ένας παράδεισος από ρυάκια και λιμνούλες την περιβάλλει, με άφθονα νόστιμα ψάρια, και δάση πυκνά με πολύ κυνήγι. Άνθρωποι που ζουν χωρίς φόβο. Γιατί ποιος θα τολμούσε να προκαλέσει την οργή του παντοδύναμου βασιλιά της πόλης και των λεόντων στρατιωτών της; Τρέμουν οι εχθροί τα θεόρατα τείχη, τους απόρθητους πύργους και τις αναρίθμητες παγίδες που παραμονεύουν. Και στην απίθανη περίπτωση που ένας εχθρός ξεχαστεί και, προς στιγμή, θολώσει το μυαλό του και φανταστεί πως ίσως θα ήταν εφικτό να αλώσει την πόλη με παράτολμο ρεσάλτο, το βασιλικό κάστρο στέκεται ολόρθο, ορατό από μίλια μακριά, με ολόλευκα τείχη σαν ουράνιο μαργαριτάρι, αποτελεί την απαστράπτουσα έδρα της απaráμιλλης πολεμικής ισχύος του βασιλιά-σωτήρα, ισοδύναμης ενός Βισνού, ενός Σίβα ή ενός Άρη.

Για όσους προσέρχονται εν ειρήνη, η πόλη είναι φιλόξενη και οι αγορές της ανοιχτές. Η ρυμοτομία της σχεδιασμέ-

νη έτσι ώστε να μη χάνεσαι ποτέ, οι δρόμοι και οι πλατείες σοφά φτιαγμένες ώστε να αλαφρώνει η καρδιά και να ελευθερώνεται η ψυχή του διαβάτη. Όποια κατεύθυνση κι αν πάρεις, θα βρεθείς μπροστά σε κάποιο βωμό, ναό ή ιερό. Πρόκειται για μία πόλη ευσεβή όπου οτιδήποτε κι αν λατρεύεις θα το βρεις για να το προσκυνήσεις: θεούς και θεές πάσης περιγραφής και προέλευσης, από τους οποίους μερικοί είναι αλλοφερμένοι και αλλόκοτοι, μετανάστες από τις ακτές της Μεγάλης Γαλάζιας Θάλασσας από όπου τους έφεραν μαζί τους οι Γιαβάνα, ενώ άλλοι είναι οικείοι, γηγενείς, με αναρίθμητα άκρα και κεφαλές ελέφαντα, με συνοδούς περιλάλητες καλλονές με γλώσσες φιδιών και ιστορίες ατελείωτων μετενσαρκώσεων.

Ευπρόσδεκτοι πάντα στην πόλη οι δάσκαλοι, οι γκουρού και οι προφήτες. Οι φιλοσοφικοί και οι θεολογικοί διάλογοι πάντοτε ζωηροί, για θέματα ευαίσθητα και υψιπετή, για τον νου, την ψυχή και το επέκεινα, για σφαίρες νόησης και προβληματισμούς που μόνο εδώ θίγονται με τόλμη.

Κι αν πάλι σε ζαλίζουν οι πνευματικές πολυλογίες, η Σαγάλα προσφέρει και ηδονές του σώματος εν αφθονία. Κάνε μια βόλτα ανάμεσα στα πανέμορφα σπίτια και στα γεμάτα αρωματικές μυρωδιές σοκάκια, όπου αναμειγνύονται όλες οι κάστες και οι φυλές των ανθρώπων: ευγενείς, βραχμάνοι, έμποροι, πολεμιστές, ακάθαρτοι και ταξιδιώτες από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Επισκέψου τις αγορές που ξεχειλίζουν από ακριβά και σπάνια εμπορεύματα, όπως μουσελίνες από το Μπενάρες και υφάσματα από την Κοτουμπά-

ρα, γλυκά αρώματα από αποστάγματα κάθε λογής σπάνιων λουλουδιών, και ηδύποτα και σιρόπια και αλλαντικά, και κοσμήματα περίτεχνα που μπορούν να ικανοποιήσουν την επιθυμία κάθε άνδρα και κάθε γυναίκας. Αν πάλι αναζητάς ερωτικές ηδονές, τα πορνεία της πόλης είναι γεμάτα από πανέμορφα κορίτσια και αγόρια, από κάθε λαό που κατοικεί τον επάνω κόσμο, νέους και νέες άρτια εκπαιδευμένους στις ταντρικές τέχνες. Τόσο γεμάτη είναι η πόλη με χρυσό κι ασήμι, με πολύτιμους λίθους και χαλκό, που μοιάζει με ορυχείο θησαυρών. Λένε πως στον πλούτο η Σαγάλα ανταγωνίζεται επάξια την Ουτάρα Κουρού, και στη δόξα την Αλακαμαντά, την πόλη των θεών.

Να με κι εγώ εκεί, δεκαεφτά χρονών παιδί μαζί με τον πατέρα μου τον Μεγακλή.

Φορτωμένοι τα πράγματά μας, ένα ξύλινο κιβώτιο, δύο κουδούνια, έναν αυλό, ένα κίτρινο τουρμπάνι και μία μενεξεδένια τήβεννο, τραβάμε προς την Αγορά. Φτάνουμε λίγο πριν τελειώσουν τις ημερήσιες αναγγελίες οι ντελάληδες. Άνθρωποι κάθε τύπου, διαβάτες, περίεργοι και ακαμάτηδες από κάθε φυλή και ράτσα, ακούνε τα νέα από όλο το βασίλειο στις πέντε επίσημες γλώσσες της πόλης. Οι ντελάληδες είναι σύμμαχοί μας, κάνουν πάντα τη μισή δουλειά για λογαριασμό μας.

Αφήνω το ξύλινο κιβώτιο σε μια γωνιά, κατά προτίμηση κάτω από τη στοά των εμπόρων του μεταξιού, εκεί όπου συχνάζουν οι λεφτάδες, ή κοντά στο συντριβάνι της Θάλειας,

εκεί όπου πήγαιναν για να πάρουν ευλογία οι νεοφερμένοι. Ο πατέρας μου βάζει το τουρμπάνι στο κεφάλι του, ρίχνει πάνω του τη μενεξεδένια τήβεννο, σκαρφαλώνει πάνω στο ξύλινο κιβώτιο και βήχει μια δυο φορές για να καθαρίσει ο λαιμός του. Οι ντελάληδες τελειώνουν τις ανακοινώσεις και αποχωρούν. Και τότε ο Μεγακλής, ανεβασμένος καθώς είναι πάνω στο βάθρο, σαν ένας αλλοπρόσαλλα ντυμένος ρήτορας, απευθύνεται στο συγκεντρωμένο πλήθος.

«Κοπιάστε!» φωνάζει και χοροπηδά πάνω στο κιβώτιο σαν αλεπού που της καίγεται η ουρά, ενώ κι εγώ δίπλα του, χτυπώντας τα κουδούνια, κάνω όσο πιο μεγάλο θόρυβο μπορώ. «Έχω κι άλλα νέα να σας πω!»

Μέρες σαν κι αυτή θα μαζεύονταν γύρω μας αρκετοί γνωστοί θαμώνες της Αγοράς, από εκείνους που απολάμβαναν τις ιστορίες του πατέρα μου και ήθελαν να τις ξανακούσουν. Στη Σαγάλα όμως, στον ομφαλό της Ινδίας, πάντοτε συναντούσες νέα πρόσωπα, χωρικούς που είχαν έρθει να πουλήσουν τη σοδειά τους, εμπόρους, μάγους και τεχνίτες, ταξιδιάρηδες ολούθε της οικουμένης που ονειρεύονταν την τύχη τους στην πόλη. Συνήθως οι τελευταίοι ήταν φορτωμένοι με κάμποσες δραχμές, μικρά επενδυτικά κεφάλαια που δεν θα αργούσαν να τους τα αφαιρέσουν με μαεστρία οι αετονύχηδες της Αγοράς – γι' αυτό κι έπρεπε να βιαστούμε, να πάρουμε ένα μικρό μερίδιο κι εμείς.

Η θεατρική μας παράσταση θα ήταν έτοιμη να ξεκινήσει, έστω κι αν ο Μεγακλής, που είχε ζήσει στη Σαγάλα για χρό-

νια, μιλούσε μόνο ελληνικά, ενώ το ινδικό, ως επί το πλείστον, κοινό κάθε άλλο παρά ελληνόγλωσσο ήταν.

«Μα την Αφροδίτη!» θα έλεγε μέσα από τα δόντια του όταν θα έπιανε να συγκρίνει την Ινδία με την πατρίδα του την Αθήνα. «Ο κάθε άντρας, η κάθε γυναίκα και το κάθε παιδί σε τούτη τη χώρα μιλάει κι από μία διαφορετική γλώσσα! Μα πώς συνεννοούνται μεταξύ τους;»

Ευτυχώς για τον πατέρα μου, υπήρχα εγώ. Για μένα οι γλώσσες ήταν παιχνιδάκι. Δεν τις μιλούσα φυσικά όλες, αλλά γνώριζα αρκετές ώστε να γίνομαι ο διερμηνέας του, η δεύτερη φωνή του, τουλάχιστον στην αρχή, στον λίγο, αλλά κρίσιμο, χρόνο που χρειαζόταν για να ζεσταθεί το κοινό και να μπει στον φανταστικό κόσμο που ύφαινε γύρω τους ο πατέρας μου. Από κείνη τη στιγμή και ύστερα δεν υπήρχε διαφυγή, και η γλώσσα έπανε να έχει τόση σημασία. Το να λες παραμύθια είναι μια τέχνη της λαλιάς και του σώματος, και το ταλέντο του πατέρα μου στην παντομίμα αναπλήρωνε κάθε γλωσσικό εμπόδιο. Όταν θα είχε πια αποκτήσει τον απόλυτο έλεγχο του κοινού του, θα κατέβαινε σιγά σιγά από το ξύλινο βάθρο του και θα κυκλοφορούσε ανάμεσα στους ακροατές του, σαν μία μεγαλοπρεπής τίγρη που οσμίζεται ποιο ποντίκι θα φάει πρώτο. Μετά θα άρπαζε έναν από το μπράτσο και θα τον τραβούσε δίπλα του.

«Εσύ, καημένη άνθρωπε, θα είσαι από σήμερα ο αθάνατος γιος του Άρη», θα έκανε πως του ψιθυρίζει στο αυτί, τάχα συνωμοτικά, κι όλοι γύρω του θα χειροκροτούσαν και θα

έσκαγαν στα γέλια, ακόμη κι αν δεν είχαν ιδέα ποιος ήταν ο Άρης, ή τι έλεγε αυτός ο παράξενος Γιαβάνα.

Ύστερα θα έπιανε έναν άλλο θεατή από τον ώμο, τον πιο άσχημο που θα έβρισκε: «Κι εσένα, αγαπημένε μου φίλε, με τη σκατόφατόσά σου, σε ονομάζω χαριτωμένη πριγκίπισσα Μαρακάντα!»

Τα γέλια του κοινού θα ξεσήκωναν την Αγορά, κι άλλοι περίεργοι θα πλησίαζαν, το κοινό θα μεγάλωνε. Σαν βόας πια τυλιγμένος γύρω από το θύμα του, ο Μεγακλής δεν θα άφηνε το κοινό του να πάρει ανάσα. Θα μοίραζε κι άλλους ρόλους δεξιά κι αριστερά. Σε έναν γέρο χωρίς δόντια θα έλεγε: «Εσύ θα είσαι ο κακός μάγος!» Σε έναν νεαρό με όψη αγριωπή: «Ο πολυκέφαλος δαίμονας από την έβδομη κόλαση!» Σε μια στραβοκάνα κυράτσα που θα είχε τον μπόγο της γεμάτο ψώνια: «Η βασίλισσα της αφθονίας θα είσαι, αγαπητή κυρία!» Θα τους έβαζε να παίζουν μεταξύ τους, σπρώχνοντάς τους από δω κι από κει, υιοθετώντας άπειρες γκριμάτσες σαν να ήταν η σκιά τους. Μερικές φορές θα επιχειρούσα να μεταφράσω τα λόγια του, ή θα έπαιζα τον αυλό, ή θα χτυπούσα τις κουδούνες, ή απλώς θα στεκόμουν καταγοητευμένος και μαγεμένος, όπως όλοι, να τον χαζεύω που μεταμορφωνόταν στους διάφορους ρόλους του, που άλλαζε από το ένα πρόσωπο στο άλλο, σαν να γλιστρούσαν από πάνω του μάσκες, άλλοτε αφηγητής, άλλοτε παντοδύναμος θεός της βροχής, άλλοτε εύπιστος χωριάτης που του ξάφριζαν το κομπόδεμα οι επιτήδειοι αρουραίοι της Αγοράς, άλλοτε πεινασμένος λύκος που ερωτευόταν την τρυφε-

ρή και ναζιάρα γαζέλα με αποτέλεσμα να μένει στο τέλος νηστικός.

Το κοινό μας αποτελούσαν άνθρωποι, κατά κανόνα, φτωχοί. Ωστόσο ακόμη και αυτό το λίγο που ο καθένας τους μπορούσε να μας δώσει έφτανε για ό,τι χρειαζόμασταν. Σπάνια υπήρχαν μέρες που κοιμόμασταν με άδειο στομάχι. Κάποιες φορές μάλιστα η τύχη μας έφερνε λίγα παραπάνω χάλκινα που τα ξοδεύαμε σε μικρές πολυτέλειες: ένα βαζάκι μέλι, μία καράφα κόκκινο κρασί, μερικούς λαχταριστούς χουρμάδες, λίγα ξερά σύκα. Δεν ήταν εύκολη η ζωή μας, αλλά ούτε και από τις χειρότερες. Εκείνη τη συγκεκριμένη μέρα στην Αγορά, όμως, τίποτα από τα συνηθισμένα δεν θα γίνει. Καθώς ο πατέρας μου αρχίζει να λέει την πρώτη του ιστορία, είναι ξεκάθαρο ότι κάτι δεν πάει καλά.